

LE COURRIER DE L'OUEST LÉgal
(ÉDITION EN QUOC-NGU)

AN HÀ NHƯT BÁO

報日河安

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

Direction—Rédaction—Administration—Boulevard Delanoue. Cantho

TÔNG LÝ: TRẦN-DẮC-NGHĨA

Chủ Bút: PHẠM-KỶ-XƯƠNG

GIÁ BÁN NHƯT TRÌNH

TRONG CỎI ĐÔNG-DƯƠNG.

BỘN CHỮ QUỐC NGŨ

TRỌN NĂM.....	5 8 00
SÁU THÁNG.....	3. 00
BÁN LẺ MỖI SỐ.....	0. 15

BỘN CHỮ LANGSA

TRỌN NĂM.....	3 800
SÁU THÁNG.....	2. 00

BỘN QUỐC NGŨ VÀ LANGSA

TRỌN NĂM.....	7 800
SÁU THÁNG.....	4. 50

Vị nào muốn rao báo về việc mua bán hay là mua nhựt trình xin viết cho M. Trần-dắc-Nghĩa mà thương nghị.

Mua nhựt trình thì kể từ đầu tháng hay là giữa tháng và xin phải trả tiền trước.

Cac nha Annam

Hãy nhớ khi mua thuốc mà uống cho dặng mạnh giới, thì hãy hỏi thăm mấy người lớn cùng là ông già bà cả, những kẻ ấy sẽ nói cho mà biết tiệm thuốc PHARMACIE NORMALE của ông H. DE MARI nhưt hàng bán chế y sanh, tại đường CATINAT số 119 SAIGON, là có danh tiếng lâu, vì bán rộng những thuốc nhưt hàng, không hề lầm gian dối bao giờ. Lại giá bán thì cũng ối, không khi nào thấy người Annam tới mua mà bán đắt hơn người Tây đâu.

NHỮNG THUỐC THÂN HIỆU

Vin tonique du Dr H. DÉEM:

Chức năng này dưng mà bổ, những người ốm-o hay đau, rét, và nhưt là cho người đến bà có thai dưng thì con mình sanh ra có da thịt và mạnh giới.

SOLUTION Dr DÉEM

Trừ bệnh nha phiến rất mau và không có phá đau

BÁN RỘNG THUỐC THƯƠNG HẠNG

và thuốc khác có danh tiếng đầu bạc hà **ESSENCE DE MENTHE**

DE MOLINIER, tốt hơn nhưt.

Chánh tiệm trừ thuốc hoàn PILULES PINK trị bệnh mất máu xanh xao, lại uống nó thì ngựa dặng các chứng bệnh ho, đau đớn.

-PHARMACIE NORMALE:

H. DE MARI, PHARMACIEN DE 1re CLASSE

Có bán các thứ thuốc đã kể tên trên đó, và có bán các thứ thuốc, khác cùng hiệu nghiệm vậy.

HÀNG HẬU GIANG

vốn dặng 60.000

Hàng này của Langsa và Anam hàng vốn lập tại Cần-thơ. Có trữ đủ các thứ hàng hóa vật dụng. Nói tắt một đến là tại Saigon có món chi, thì trong hàng này cũng có.

Bán sỉ và bán lẻ. Giá rẻ mà hàng tốt. Cũng gọi hàng cho các xứ xa: ai mua món chi xin viết thư ngay cho hàng, thì hàng sẽ gửi hàng lập tức. Xin quý vị đến xem hàng chơi thì rõ.

Có trữ bán:

Rượu rom hiệu Stella

Lá mông hàng nước mía.

Có bán lẻ, bán sỉ và cho khách về bán tại khi, trả tiền trước.

LOI RAO

Kính cùng lục-châu dặng rõ, tại nhà lo Hậu-Giang Cần-thơ, có bán sách chữ quốc-âm để giúp cho Hương-chức có quyền thì hành như trưởng-tòa.

Sách này có 156 trường và có đủ kiến thức thì truyền rao, của ông DUYỆT-VĂN-MÉN soạn.

Giá mỗi cuốn là..... 3\$.00

Tiền gửi..... 0.15

Xin viết thư đến nhà lo Hậu-Giang Cần-thơ, mà mua.

Kính cáo.

AN HÀ NHỰT BÁO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM

M U C L U C

1. — Chúc Tân niên.	8. — Annam thương quyền
2. — Xuân nhựt tập hính.	9. — Đồng tâm kiệt lực
3. — Tiết bồng	10. — Một việc tình khó phân
4. — Tội nhờn dấy loạn tại khám Cẩn-thơ	11. — Tùy duyên an phận
5. — Nhân dân	12. — La tử phủ
6. — Nam-kỳ. Thời sự	13. — Liệt nữ truyện
Giá-bạc, Giá-lũa	14. — Thuốc trị bệnh thiên thời
7. — Cách làm tương tào	15. — Kinh cáo Đồng bang
	16. — Lịch Annam

Chúc tân niên

Đã đức năm Mậu-ngũ,

Mừng đã đến Kỷ-vi.

Chúc thái bình lộ bất thập di,

Cầu thanh trị gia vô bế hộ.

Nguyễn Đại-pháp bố cơ lộ bố,

Ước Langsa tận diệt lân loan.

Kháp Nam-kỳ cơ nghiệp dật an,

Cả Lạc tỉnh phong điều vô thuận.

Trước chúc cho Giáo huấn,

Vì Ty ấy làm đầu.

Không Giáo-sư văn hóa làm sao?

Hết Giáo-huấn khôn phương tấn bộ.

Bởi vậy

Đáng chúc cho Giáo-sư:

Năm mới vô cương vạn thọ,

Sống ngàn năm

Mà công ích cho đời.

Bốn mùa reo một đợt thành thời,

Tám tiết dạy hạnh đường nhuần nhá

Sau chúc

Cho cá và thiên hạ,

Tam đa ngũ phúc lai môn.

Lúa một cây mà trở hai bông,

Tài nguyên quán tấn cùng đất Việt

Chư bình bút trở tài oanh liệt,

Điềm dân đoàn, hóa xã hội,

Cho mau nên.

Cầm đuốc văn minh đi trước hươi lên

Sôi từ đường quanh,

Rọi từ chỗ tối,

Điều dắc kẻ u minh cho sáng láng.

Nông-Cổ mĩa-Đàm, Nhựt-Báo-Tỉnh,

Lục-Tỉnh-Tân-Văn, An-Hà Nhựt-Báo.

Công-Luận-Báo, Nam-Trung-Nhựt-Báo,

Đại-Việt Tập-Chi, Đèn Nhà Nam và Thời-

Báo:

Xin mỗi ông biết chữ,

Mua lấy mà xem.

Trong một năm đầu thành hiến.

Cũng phải lãng phí ít nhiều.

Cái tiền lãng phí đó, để mua báo mà đọc

Phải như một số tiền mà mua báo.

Chẳng những như thế cho mình,

Mà có ích cho cả và nước nhà.

Đọc báo thì phải nói lại cho người ta,

Phải giảng luận, phải bắt bẻ.

Phải bỏ tục mới gọi là đọc báo.

Chớ khá cất trong rương tủ.

Ái không có mua, phải cho người coi với

Vì hệ người đọc báo nhiều chừng nào.

Thì nước ta may mắn chừng nấy.
 Những kẻ muốn làm phước,
 Cũng nên mua lấy báo mà cho...
 Phát báo chương cũng bằng lập bảy kiểu

[chùa,

Báo ấy là trường thương mại.
 Cây gươm tá quốc, cái dao au bang.
 Cái bình khí để khử trừ bọn Khách.
 Mua hoài, mua hoài, đừng thôi đừng thôi
 Ngà Trà-vinh

XUÂN NHỰT TẠP HƯNG

Gheo xuân bờ ngõ bóng thiếu quang.
 Con én đưa thoi rất nhộn nhào.
 Bờ liễu oanh chiến khoe sắc lục,
 Nhánh mai chim thốt trở hồng vàng.
 Toại lòng tài tử giấy tờ thắng,
 Thích chí thi ông chén rượu tràn.
 Một sắc cỏ hoa đường trái gắm,
 Thơ trời thên dệt mối gian sang.

Cù-lao mây: Lương-vân-Thông

TIẾT BÓNG

Thầy Trần-bach-Sa có bài thơ tiết bóng như
 vậy

Nhứt thốn quang âm nhứt thốn cam;
 Thốn cam nan mãi thốn quang âm.
 Thốn cam thất khước hữu tâm xư,
 Nhứt thốn quang âm vô xư tâm.

Thích nôm:

Tất bóng trời so đáng tất vàng;
 Tất vàng khó đổi bóng trời chang.
 Tất vàng dầu mất còn tìmặng,
 Tất bóng qua rồi giầu lặng trang.

Nghĩ mà tiếc bỏ những ngày vô ích;
 Trăm tuổi đã theo khách bên chơn,
 Bả thân đứng giữa trần hườn,
 Mây rêu há nở để hờn non sông.
 Đứng lao vật rất công rất chánh;
 Chia bốn mùa khí lạnh khí nóng,

Xuân hè rồi lại thu đông,
 Ở ở nhớ lại cái thân đã già.
 Lành người sao mới gọi là...

Cương-vân-Thông

Cáo bạch

Bài "TỘI NHƠN DẦY LOẠN TẠI
 KHÁM CANTHO" ty Kiểm báo không
 cho xuất bản, xin khán quan
 miềng nghị.

Bốn quán kính cáo

Cứ trong ba ngày Tết

Nghe vang vầy tiếng pháo, ủa! tiết
 vương xuân đã đến rồi đây. Thấy rục
 rờ nhành mai, ở! ngày ngươn đáng là nay
 mà há? Khen cho con tạo hóa; công kỳ
 đầu sắp từ lá lưa từ nhành, cánh sắc
 nhám lịch thanh, bấy chim nói, nhành
 huê cười, kẻ sao xiết muốn hồng ngàn
 tía. Kẻ treo bùa cấm quỷ, người uống
 rượu trừ tà, bỏ năm cũ rồi đây, bấy điều
 đồ bước qua năm mới.

Có bà già kia tánh hay kiên cữ, hể
 đến ngày nay thì chon khách sang ngời ời
 tốt mới chui rước vô nhà.

Gần đó có một anh liến xáo; dóm nhà
 bà thấy treo liến đồ lóm; đốt pháo inh
 ỏi, tưởng sao bà già nấy cũng mua cau
 táo trái vải của chệp nhiều, nên lật đặt
 qua sớm dặng nói chuyện lời thối kiếm
 ăn chơi ba miếng.

Xăm xăm đi vừa đến, bà già coi bội
 tướng anh ta không vừa ý, khép cửa lại
 cứng khur. Anh nọ tức giận bởi bởi dầm
 cửa dồng dồng nói tên rằng: Sao bà
 khinh bạc tôi quá vậy, chừng bà chết
 coi ai thêm tới khiến bà cho biết. Bà già
 sợ nó nói bậy mà sui; nên lật đặt mở cửa
 ra nói đã là rằng: Đi nầy cậu hai? Tệ
 thì thôi! Tôi không dể cậu đến mà. Thôi
 bước ngay vô trong này uống nước ăn
 trầu.... Hoạn trầu nước xong xuôi, bà
 già nói rằng: Này cậu, nay là đầu năm
 cậu hãy cứ kiên dóm cho tôi trong ba
 ngày, nghe! - Bớt một miếng bả ở từ từ
 như vậy hoài lựa gì năm ngày ba ngày.
 tôi xin cầu cho bà mánh năm có quang-tài
 vô cửa. Bà già nghe nói tức mình ầm
 ạch (nhịn không dặng rồi) liền nói
 hành hung, quơ gây-hồng muốn đập.

Anh nọ vùng lại bớ... bớ... bớ...
 Bà già sợ xui, buồn gây nói: ai đánh nó
 này là dữ vậy?

--Chối gì, gây gây-tang bớ con cẩu đồ
 Bà già nghe nói ngẩn-ngờ, không biết
 làm sao nên chấp hai tay và xá và nói:
 Thôi xin cậu hãy đi đi, chớ có ở đây mà
 làm quí.

Cù-lao mây-Lương-vân-Thông.

Khởi hải

GHÉT THÌ MỪNG HƠN.....

Thằng nhỏ kia, đi chơi lỏi xóm nghe
 người ta nói chuyện với nhau rằng: Hể
 thương con thì cho roi, cho vọt; ghét
 con mới cho ngọt, cho buổi.

« Lăn nhi da dừ bồng, Tằng nhi da
 dừ thực l»

Nó liền chạy về kêu má nó má bớ:
 « Má ơi! má thương con hay là ghét a
 mà? Má nó liền trả lời:

— Má thương con lắm chớ!

Nó nghe nói thương, liền khóc lớn
 mà rằng: Tức quá má, phải chi má ghét
 thì con mừng hơn.....!

N. Q. C.

Thuốc điều hiệu Globe

(TRÁI ĐAT)

Có gói 10 điều

Có gói 20 điều

Hút đã ngon, đồ đánh lán được
 không mồi, không nưc.

Tại Hãng DENIS FRERES có trữ bán

Nhàn đàm

CAI BÁNH SỮA

Hai mèo tha được một cái bánh sữa (phở
 mách) liền đem tới cho con khỉ mà cây
 phân chia cho công chánh. Khỉ bẻ hai bánh
 sữa ra bỏ vào cần, nhấm...không dều;

khí bên cái miệng này...cái miệng nọ...! cái hoai...cái hoai...vác, lui, lui, vác mãi. Hai mèo thấy cái bánh sữa tiêu gần hết nóng ruột mới nói rằng: «Thôi! lớn nhỏ chửi đống không hề gì? Hãy đưa cho chúng tôi!» Khi đáp rằng: «Còn công khó tôi chia chút thì sao...?» Khi vùng thốn hết! Hai mèo ứa nước mắt, ngao ngao rồi chạy đi kiếm ăn vì đói! Còn khi u bụng nhàn rảnh cười....!

Cho hay rằng một bãi biển ngon nhưng say đến như thế thái, thì ý vị mất ngon, đọc rồi nghĩ, nghĩ rồi chẳng ngán. Ấy cho biết rằng: «Cửa hoạnh tài khó bước, lại quân gian tác ít hời!» Cho hay quý tại ư hòa, ích chi mà phải vào ra tuồng đình!»

Có một bài khác, ông Đỗ-quang-Hải đưa ra lục bát như vậy:

Đông vút vút, sét dưng dưng
Con chiến sợ hoảng, chạy chung bụi rào
Khi vô thì chẳng biết đau
Khi ra gai gổ mọc quào khó ra
Mũi chít thịt, mũi cào da
Tránh mưa lại mắc tai ba rơm mình
Trong đời nhiều kẻ hờ hình
Nhỏ làm ra lớn, bất bình kiện thưa
Tuồng đình lui tới đầy dứa
Cầu tra, phạt vạ, ăn thua nhưt mình
Minh-Nguyệt

Nam-kỳ thời sự

Giá bạc

Kho bạc nhà nước..... 41 55
Đồng-Đương..... 4 35

Giá lúa

Từ 3\$35 cho đến 3\$40 một tạ, tùy theo thứ lúa.

TRÀ-ÔN

RUỒI 2 MẠNG SANH BA.—Ngày 17 Janvier 1919, lúc 6 giờ ban mai vợ của Phùng Tinh tục kêu là Chệc Mãnh làm nghề thuốc bắc, dắt đứa con 7 tuổi lên là Phùng Tàng xuống ngồi tiêu dựa mé rạch Trà-ôn, trên nhà còn 1 đứa nhỏ 3 tuổi vẫn mẹ la khóc om sòm, thiem

Mãnh lật đặt chạy lên bồng đứa nhỏ, để một mình Phùng Tàng ngồi tiêu đó, chẳng rõ Phùng Tàng day trở làm sao cho đến đôi lợt tuốt dưới sông nhăm lúc nước đang chảy mạnh. Chừng thiem Mãnh trở xuống thấy con đầu mất để quyết rằng nó đã chết thiem rồi (nghĩ trảng) Nóng lòng: miệng thì kêu hô Tàng mình lại trảng xuống nước, mò... kiếm....

Ra rồi thay: sông thì sâu, nước lại chảy như các, phả thiem Mãnh không biết lội nên hề xuống nước một chút đã thấy hụt giò. Lúc thiem Mãnh còn chơi với trên mặt nước, có một người con gái thấy tri hô lên, tức tức thấy Đới Ý và Bể Đạo nhảy xuống cứu vớt mà chẳng kịp, làm cho thiem Mãnh phải gờ sát theo con nơi dòng bích thủy.

Như thế lại thiem Mãnh này đã kiệt từ dạng 3, 4 tháng rồi.

Thảm thương cho chú Mãnh:
Gia quyền dặng 6 người bồng chực phá i
ba còn ba mắt;
Ruột gan đau 9 khúc, xoắn xang đường
như cắt như dãn....!

L. T. Hiếu

XI ĐƯỢC MỘT ĐỨA CON GAI.—Ngày 18 Janvier 1919, Bà Hương Chủ Nguyễn ở Trà-ôn đi thăm vườn, gặp 1 đứa con nít chừng 1 tháng ai lên đem bỏ trong bụi. Bà đem về trình cùng làng con bà được đem về nuôi gá tình mình mình, chỉ từ.

L. T. Hiếu

CÁUKÈ

ĂN TRỘM LÚA.—Tối 18 Janvier 1919 lúc tam canh ăn trộm cây cưa vô nhà Phạm-thị-Vàng ở Cáukè bưng hai thùng lúa-- Thị-Vàng hay dặng tri hô, song muộn một chút vì nó đã ra khỏi cửa rồi. Nóng của, Thị-Vàng chạy theo nắm ăn trộm (bắt gì được) sức yếu bị ăn trộm xô té thấy mình.....Đi thưa.....!

VĨNH LONG

CHẾT-CHIỀM.—Huỳnh-văn-Hiệp 46 tuổi người ở tỉnh cầu thơ quá gian tàu chệc đi gần tới Vĩnh-Long. Lúc tàu đang chạy, Hiệp đứng dựa be tàu, thỉnh linh phát chống mặt nhào tuốt xuống sông chiêm ngấm. Tàu ngược lại kiểm hết ừ không dặng tin tức chỉ 1 giờ sau người ta vớt dặng thây của Huỳnh-văn-Hiệp đem quan Lương-Y khám nghiệm cho là sự rủi ro mà chết dạy đem về chôn.

Cách làm tương tào và nước mắm tào

Cách làm tương tào và nước mắm tào chỉ rõ ra sau đây:

Trước hết lấy đậu nành (tùy thích làm nhiều ít) rồi rang cho đến, đem nấu cho thiet mềm vớt ra mà phơi cho ráo, phải banh ra cho đến, rất bột mịn vô, như 1 cân đậu thì nửa cân bột mì trộn trạo cho giập, banh ra mỏng mỏng để ủ 3 ngày cho lên meo, mới tróc vô khạp. Hoạn nấu nước muối đổ vào cho thiet thiet đem phơi nắng lồi 40 ngày thì ăn dặng. Tương ăn dặng thì dặng ống rút nước ra, nước này kêu là nước mắm tào. Coi như tương khô nước phải nấu nước muối khác đổ vô không nên để rút ráo nước cốt, lấy nước mắm tào chẳng dặng quá ba lần sẽ tương hết ngon.

Hoặc lấy mặt ui bóa với nước mắm tào lấy kỹ 1" thì làm ra bát xi dậu.

Một Nguyễn-ngọc-Sâm
(Tân quá)

Annam thương quyền

Người Annam ta không phải không có chỉ buôn bán, lại cũng không phải mê mụi gì mà bỏ sót cái thương quyền rất to-tát ở trên chợ đó. Phàm con người ai lại không muốn sự sang giàu, sung

sướng, lánh nặng tìm nhẹ, sợ yếu, cần thọ cho mình. Thế mà sự thương mại là một mối quyền lợi nhứt, sang giàu nhứt, sung sướng nhứt trong thiên hạ cả toàn cầu mà người Annam ta há lại không làm sao; chỉ lui cui ba cái ruộng, sớm thì bưng lằm, tối thì mướn mòng, cuối đất mới có lúa mà ăn, đào giếng mới có nước mà uống; thì chẳng khác nào như có một người đứng ở trước mặt ta mà bảo rằng: ta thàm lằm giàu mà không biết lo xa, ta hay sợ chết mà không biết nuôi sống, nói thế thiet nghe nó chất chúa ở trong lỗ tai, dẫu người đi đường cũng không nhin cái được. Nước ta mà ngày nay làm sao cái thương quyền không phát đạt được, không phải Annam ta quên cái lợi quyền ấy, hay là không có chỉ làm giàu sang? chỉ ngồi yên vậy mà dòm cho đám Chệc, Chà nó thàn tóm cái quyền lợi ta hết.

Xét lại sự thương mại trong nước ta có một cái nguyên-như mà nó lưu tẻ ra, hai cái thời-kỳ kết-quả làm cho kẻ choán người giết mình, như chim sợ nà mà thành ra chậm trễ không tấn hóa được.

Thời-kỳ thứ nhứt: thời đại trước vua quan ta hay có cái lối khinh bạc con buôn, chê nghề ấy là nghề hạ lưu thứ tư, không thích cho dân trong nước làm, chỉ trọng nhứt sĩ, nhì nông mà thôi; hề con trai thì canh điền (cày ruộng) con gái thì giasát (nghề cấy) Ấy là hệ thiet-nghiệp trong nước ta, trải từ đời này, sang đời kia như thế; cho nên không tập được thói quen buôn bán, như Chệc Chà vậy. Chớ xét lại sự buôn bán của chúng nó đó là tập theo thói quen mà làm; cha dạy con, anh tập em; có người nấp là người học tốt nghiệp về sự thương chánh, hay là bằng cấp gì mà hơn chúng ta tự bấy giờ. Annam ta trước đã không được truyền nhiễm cái thói quen buôn bán, sau lại bị địa thế

của nước ta nó cũng không bắt cho ta phải tốn hóa, làm một ngày, ăn một tháng, cấy một khoảnh, xới một năm. Xem trước ngó sau cũng không phải cần gì buồn giận, bán giết như bèo Ấn châu, Mỹ châu vậy cho nhọc. Phàm con người mà muốn nên một sự vật gì mà mình không tương xứng, không bản tính, không kinh dinh ra thì sự vật ấy có thể nào thành hình được, hành trướng được.

Thời-kỳ thứ nhì: lúc bấy giờ cũng có nhiều vị cao minh kiến thức, biết sự buôn bán là mối lợi lớn trong thiên hạ, đóng lời thông thả, sự nghiệp trên chợ thanh nhàn, mới để xuống ra những sự hùng hiệp kẻ ít người nhiều mà khai thương; bất luận hàng hóa muốn việc khó mà huân hồ người Anam ta việc buôn bán chưa từng làm lại bị cái thế lực lớn của Chê, Chà nó đè sắp đè ngửa cho tiêu mòn cả phần hồn phần xác. Bởi cái chí lớn của ta muốn cạnh tranh quyền lợi với nó mà sự hành động của ta bị nó nắm ở trong tay, nhút nhát sao đành. Vậy cũng chẳng khá trách cái thời-kỳ ấy mà không hừ hừ còn chờ ngày giờ nào nữa.

Bây giờ muốn biết sự thương mại của Anam ta chừng nào được phát đạt thời phải chia ra làm bốn thời-kỳ mới rõ thấy đặng.

Còn hai thời-kỳ sẽ tới. (sau sẽ tiếp theo)
Huỳnh-kim-Phong

Đồng tâm kiệt lực

(Tiếp theo)

Hề anh em ăn ở hiệp hòa với nhau em ngã anh nương, anh xiêu em đỡ.... đầu cho nắng lửa mưa dầm, sóng to gió lớn đi nữa thì cũng vững vàng hớn xác giữa trần gian. — Lấy tình nghĩa anh em

một nhà mà suy ra người trong làng xóm thì cũng thế, có khác chi. Nếu biết đồng lòng chung trí, nhứt hô bá ứng không sai, thì ăn cướp nào dám đến lung lung: thấy ngọn đèn chỉ khí lửa lên tức nhiên ngọn đuốc bạo tàn phải dục lút. Nhưng muốn được vậy thì lúc bình thường gần phải giúp nghèo, chờ có dễ dãi khi bạc; chừng đến khi tai biến cầu tình an, nghèo đói giúp giần: dầu quân dữ có dọa mũi thiên sai, họ cũng vui lòng mà liên mạng. — Bực thiên tư còn lấy dầu làm mạnh, lực hạ lưu dầu chẳng biết nương người đồng chương: dẫu thấp cao cũng một cuộc vầu công, vậy mới được lược qua đến nguy hiểm. — Có kẻ hỏi một ông hiền xưa lên Đại pháp rằng trong làng như số bao nhiêu? Ông hiền trả lời: «Chúng dân hết thấy có một người, một người là hết thấy chúng dân!!!»

Lời ấy rất nên hòa hảo như tình!

Chiếm nghiệm trong bốn chữ “đồng tâm kiệt lực” thì ý tứ cao xa thâm nhiệm, cái tình tượng lại khi mờ khi tỏ. Vì như ta đồng lòng nương chái mà giúp trong giao hòa, trợ cuộc đương thân, ruộng ruộng thương mại, mơ hồi nông, công... tóm lại mỗi đến là chủ ý lo ích nước lợi dân, thì cái tình tượng chữ đồng tâm tỏ ràng, cái sức mạnh vững bền thêm tàn phát, là vì mạnh ấy là mạnh công lý như đao, là trời dầu chẳng dục thêm. Còn như đồng lòng bạo ngược, làm đến trái lẽ thiên công, như đao, thì cái tình tượng nó phải mờ phải tắt, cái mạnh nó lại chẳng động bền, sớm muộn cũng phải người tiên diệt.

Kìa như A-lơ-mãn cũng Ô-trích, kìa như Pháp quốc với Đồng-minh, bên thì bạo ngược, bên thì như chánh, nay chung cuộc có khác nào Hờn, Sở trong truyện Tào. Cho hay: chánh thì tàn tới bản bản, còn ngược phải thôi lui bực bực?

Ấy vậy dẫu việc nhỏ, dẫu việc lớn, cũng do trong bốn chữ tựa đầu, mà cái sở thành suy thành khác xa, nên khuyên chó hiểu lầm mà làm quấy.

Lê-trung-Thu

Một việc tình khó phân

Nhánh đào huê nở,
Cụm liễu chìm chơi.

Trai phong lưu duyên nợ khắp phương
[trời]

Gái xinh lịch thiệp trong bên nước.
Xem thiếng thì đến miếu vườn tược,
Nghỉ quan gia tới hạng thư dân.
Có mấy ai chẳng vướn nhiều lần?
Có mấy kẻ không ưa lắm lúc?
Tiền mạng lạt như dầu em trăm khúc
Tiền nông nà đường bát thắm muôn câu
Hỏi trăng già nguồn cội về đâu?
Xuôi tuổi trẻ đa mang bởi dấy.
Trong đêm thanh gió rạo bầy bầy,
Dưới trời em sương dưới lờ mờ.
Cái ngọt ngào ai chẳng ước mơ?
Cuộc vui về ai không suy tưởng?
Gió bầy bầy dựa ngang hieu trướng:
Sương lờ mờ ngó với ngoài hiên;
Người nhớ người như trông đợi bóng tiên
Khách thương khách như ấp yên hôn
[ngọc]

Chữ tình nặng nào mang một nhọc?
Chữ tình đầy bao quản xa xôi?
Thơm thiệt thơm như lang hươu nhập mùi,
Đẹp thiệt đẹp như gấm nhung hiệp sắc.
Tối nay xin nhất
Ai nấy nghe chơi:
Nàng kia tên Ngọc, học tời
Trai nó tên Huê giàu thật
Gái quốc sắc nhưng gia đình bản chặt
Trai phong lưu mà duyên nợ lời thôi
Mẹ cha chọn lựa lứa đôi,
Dầu con kén lựa xứng đáng.
Tiêm khắp xứ đã bao ngày tháng

Kiểm cùng nơi đã hết công trình
Mỹ, Bentre, Sadéc lại Trávinh
Thủ, Giadinh, Saigon ra Cholon
Nhiều nơi không như trai nhà không
[khưng]

Làm chỗ đánh mà gái họ không đánh.
Lòng chàng huê mơ tưởng đêm thanh
Thương thị Ngọc xốt xa cạnh vắn
Thương mong mảnh má bóng dạ trắng,
Thương ước ma mắt sáng tóc dài.
Thương vắn chương chẳng kém tài trai
Thương công hạnh rất hơn bạn gái.
Thương cho mấy cũng khó bề kết ngãi
Vì nhiều khi phản tở với Trung huyền
Hai ông bà lời đã giải khuyển
Ràng thị Ngọc con nhà thấp thỏi
Ghét lẽ đời sao không xét lời:
Cái sang giàu ai chất trăm năm?
Nước kia khi lớn khi ròng,
Thuyền họ lúc hieu lúc khảm
Kẻ có phước dẫu không “phụ-đm”
Lo làm ăn cũng dặng thanh thời.
Lựa sành so nhiều tiếng nhiều lời
Cho duyên trẻ phải cam lặn đen.
Chẳng biết dạ ông Tư kia giận
Hay là lòng bà Nguyệt họ hờn
Chỗ đẹp dưng không dặng sánh dưng,
Nơi chề nợ lại cho mang nợ
Nhưng nhan sắc Huê xem mấy chỗ
Có một nàng chàng thiết chẳng ưa
Đa ngâm ngâm tưởng cũng vừa vừa
Nhưng cha mẹ tánh hay ý của
Nàng tuổi trẻ mà chưa gặp lứa
Nghĩ tới Huê tất dạ mừng thắm,
Tội nghiệp thay! mơ ước mơ lăm.
Chàng coi mặc rồi không bước tới
Nàng thốn thức đêm nằm trông đợi:
Người làm sao mặt sáng láng thời!
Bỏ khôn ngoan ăn nói nhiều lời
Để lẽ ghêla trình thưa phải phép.
Sao ông mai chure qua nói đẹp?
Hay coi ngày coi tuổi chi đây.....
Hết tháng kia rồi tới tháng này.

Hay mắc việc mắc vắn chi đây.....
 Trông trông hoài, mà trông chẳng thấy.
 Chẳng thì tra cái á kia kia.
 Sự rồi lòng Trời Đất khéo chia:
 Thị Ngọc lại thế không xuất giá.
 Chỗ ngang mặt họ e chẳng gả
 Vì thấy nàng tài sắc phong lưu
 Cờn chỗ giàu lại ít hảo cửu
 Bởi chữ hán chữ duyên mới trái.
 Trong một chuyện: trai cùng hai gái
 Cả và ba gặp cuộc nghịch lòng
 Trên thế gian lắm nỗi không xong
 Trong tục lệ nhiều đến trác trở.
 Chẳng hèn thiệt là chàng các cô
 Buồn lắm tình rồi bỏ ra đi.

(Sau sẽ tiếp theo)

ĐẶNG-VĂN-CHIỀU de Trátân

Tùy duyên an phận

Mục-dồng! hôm qua ta vào đây sân
 bán, rồi về theo con vịt nên lạc đường.
 Trong bụng thì chẳng có bột cơm, hai
 chơn lại rụng rời khôn cất bước, chính
 nằm đây chịu đói mà thôi!—Thưa ông!
 nấy cơm gói, nọ nước bầu, xin ông dùng
 đỡ dạ, rồi theo tôi dẫn lộ ra ngoài!—
Mục-dồng! Một miếng khi đói
 bằng một gói khi no! Khá khen người
 tuổi trẻ mà hào sảng, ơn trọng ấy ta
 quyết đền bồi có thuở. Vậy người khá
 theo ta về nơi thành thị, ta sẵn lòng nuôi
 dưỡng như con.—Thưa ông! tôi còn cha
 mẹ, tuy cơ hàn mà tôi thiết tình thương.
 Vì như ông là bậc cao sang, tôi cũng
 khôn nỡ theo ông hưởng an vinh hiển
 mà lìa cha bỏ mẹ xa cách thủ nhân.—
 Người sao khờ vậy? Ở chi đây lam lũ
 quê hèn, hãy về với ta: Cửa tía lầu son,
 khăn hàng áo lụa, xuê xoang theo cách
 phiên ba, quá đối vắn vang xinh đẹp.

Nào thiếu chi miếng ngon mùi lạ, vườn
 rậm hoa tươi, ca thanh múa lạch. Lại
 sẵn xó học đường rộng lớn, tri tri cách
 vật cao xa, người học tập nên người
 bác làm, lập thân danh cho vinh diệu
 tỏ tông, vậy mới rạng tiếng nam nhi
 dưới thế!—Thưa ông! cảm tình ông chiếu
 cố, xin lỗi, trề tộ phần: «Tôi ở đây: có
 khe dờn chim hát, đèn trắng quạt gió
 quý máu; hít khí thanh trong phổi chẳng
 bợn nhơ, nằm lưng ghé trên mình
 không lấm bụi. Kia non xanh chắt gói đủ
 mùi, nọ nước bích ngọc-trà dư bữa.
 Nương lều cỏ, lòng an như bàu thạch,
 mặc áo tời, cất ấm quá lựa hàng. Mặc
 dầu thông thả giữa trần gian, chữ thích
 chỉ muốn vàng khố chước! Còn như ông
 nói chuyện học hành thi cử và lập thân
 cho vinh hiển tông môn, ấy là phải, ấy
 là hiếu. Nhưng mà ai ai cũng phải tùy
 theo cảnh nấy. Chỉ như dân lành nơi
 cùng cốc thâm sơn đóng đến kinh thành
 mà vụ chữ công danh, thì nào người
 gieo lúa, trồng dâu, rổ cá? chữ công
 hạ e khôn đến lắm ông! Tôi xét lại, dầu
 cầm viết, dầu cầm cây....nghề chỉ có
 ích cho đời thì đáng mến đáng phong.
 Vinh hiển chẳng là bởi tại người, nào
 vốn phải tại nghề làm cho người vinh
 hiển. Thưa ông! đây sẵn có trường làng:
 tôi đến học cho biết thờ cha kính mẹ,
 học được như tánh nết của người, chơn
 chất từ hòa; học cho biết thương yêu
 đồng loại.... ấy là đều học có ích cho
 tôi hơn hết. Vì như tôi trọn đạo làm
 con, thì cũng vinh hiển cho mẹ cha, thì
 cũng thế như làm quan vậy đó. Này ông!
 vui chi bằng: vậy một mâm dưới bóng
 mát cây, nào cha mẹ, nào anh em; con
 sốt cho cha, em nhượng cho anh.....
 chuyện chuyện, cười cười; ông trông
 thấy khi cũng muốn vậy, mà tôi e không
 được vậy»

—Thôi người quyết dạ chẳng đi, thì ta

cho người học nấy mà đến ơn nọ.—Thưa
 ông! tôi thiệt nghèo đó chứ. Nhưng mà
 tôi chẳng dám thọ học nấy. Việc tôi làm
 chẳng qua là tuân theo bổn phận, nào
 phải ơn chi. Hễ gặp người khốn đốn
 thì giúp người, mẹ tôi đã dạy: chớ trông
 mong sự ơn đến nghĩa trả. Như ông
 gắng lòng đáp phải, cho tôi cái bầu đựng
 nước cũng đủ rồi. Tôi thấy nơi bầu có
 tượng cảnh «hạt bay đồng rộng» nên
 đẹp mắt vừa lòng.

Lê-trung-Thu

Võ-văn học-hiệu

Trường học của Ông Võ-văn-
 Thơm lập, gọi là “Võ-Văn học-
 hiệu” đã khai từ hôm 4 Novem-
 bre 1918. Nay được 26 trò nam và
 nữ vào trường. Bà đảm langsa và
 thầy giáo annam cán màn con nít
 học mau tân phát vô cùng.
 Gia tiên học và ăn, ngủ như vậy:
 Học ngoài (không ăn ngủ)....4\$
 Học và ăn buổi trưa,7\$
 Học và ăn ba buổi, ngủ
 tại trường12\$

Như ai dùng giấy Quốc-trái mà
 đóng tiền trường cho con cháu
 học, thì Ông Đốc học trường Võ
 văn cũng thâu, cứ mỗi phiều 100
 francs thì kể là16\$.

Bữa 25 tháng chạp bãi trường
 qua mồng 10 tháng giêng Annam
 thì khởi học. Kể từ mồng 6, thì
 học trò mới được nhập lán lán.

Bà con cô bác ai có dịp đi Cánh
 ghé coi cách sắp đặt chỗ học, chỗ
 ăn, chỗ ngủ.

Ai có cần hỏi thăm điều gì, xin
 gửi thư cho Ông Võ-văn-Thơm, thì
 lập tức có thư trả lời

La từ phù

(Tiếp-theo)

Một mình đã luận lại bản,
 Để coi tạo-hóa hiệp tang lễ nào!
 Nhà tiên một tiếng thăm giao,
 Mười lăm năm, chẳng lảng sao chữ tình:
 Bên thì rưới quét gia-dinh,
 Phòng xuân nổi đuốc, ngọc bình thêm hoa
 Bên thì dong-rũi vắn-xa,
 Đưa con nghi thất, nghi gia kịp tại.
 Mặt huê mây liễu phượng-phù;
 Trai pheo Tống-ngọc, gái bi Tiên-ngà.
 Vững hồng đã xé non-hoa,
 Nhổ-to chàng mới phân qua với nàng:
 «Châu-trần duyên trẻ đã an,
 «Đôi ta quây-níp một đoàn thân-quê»
 Nàng rằng: «Thiếp chẳng muốn về,
 «Chàng đi hai trẻ để-huê theo đi»
 Ng trời thăm bắt, kẻ sâu tây,
 Cha con lên ngựa một khi băng ngàn.
 Trộn ngày trong thấy hương-quân,
 Nhau phong cảnh cũ, khác làng xóm xưa.
 Thục-thần tuổi bảy mươi thừa,
 Mười lăm năm, mới bảy giờ gặp đây
 Tương lai đất khách bỏ thầy!
 Nào hay Tạo-hóa vắn xây cơ ngàn.
 Nói năng biết lấy chi câu,
 Ngày trời rồi, chuyện xa gần xiết bao;
 Nửa nam xa cách nguồn đào,
 Thư giới gan-sắc, như bão long sơn.
 Bao giờ gặp cuộc vuơn tròn,
 Vợ chồng hiệp mặt, mẹ con vui vầy:
 Đường xưa gái gốc mọc đây,
 Mây che cửa động có dây sắn mai.
 Thăm tình biết ngộ cũng an,
 Chứa chàng lụy ngọc vắn dài lòng tơ.

Cha con trông mặt ngán ngơ,
Vạch da cây, vạch để thơ một bài;

THƠ RẰNG:

Mười lăm năm trước cửa nhà đây,
Phong cảnh buồn trông đã khác rày!
Mù mịt ngút mây ùng cửa động,
Chập chồng lá gió lấp hiên tây.
Hỏi thăm bạn cũ đào nhậu mặt,
Nghe tiếng người quen liêu nhiều mảy
Nước mắt tương tư lau chẳng ráo,
Hay vậy, ngày trước chẳng chia tay.

.....
Ac vàng đã xẽ non tây,
Mưa sương lát đất gió dầy tư bề.
Dùng dằng dờ ở dờ về,
K hờn người lòng tục, khó lia non tiên;
Mười lăm năm cũng là duyên,
Nghĩ ơn tái tạo chưa đền tất công.
Lắm người có thi, có chung,
Trời xanh có mắt, trùng phùng có khi.
N. H. Hạnh (lục)

Liệt-nữ

Chim kết cánh, cây liên nhành
Sống sao thất vọng trọn lành thì chung
Đời Xuân-thu, nước Sở vua Khương-Vương.— Ông Hàng-Bằng làm chức Xá-u-hơn có người vợ là Nàng Hà-thị, nhan sắc hơn người, ca-lư thông-thạo; nhà ở gần thành vua.

Vua Khương-Vương vẫn là người phong-tinh huê-nguyệt, có thấy nàng Hà-thị một đôi lần, rồi về lập một cái đài Thanh-Lãng, chỉ cố ý dòm qua hướng Bắcặng xem chừng nàng cho giải khát-niệm!!

Chẳng ngờ đã lâu mà không thấy dạng, bèn toan chước độc, bày thế đồ vạ, bắt Hàng-Bằng cầm ngục, một ít ngày bắt nàng Hà-thị đem về đài Thanh-lãng để phòng thủ lại.

Song nàng này kiên trinh thủ-tiết, thờ chồng.—

Trong khi bị bắt, nàng có làm 1 bài thơ dâng gởi cho chồng như vậy:

-Trời-hỡi! mưa giầm-đé, nước sông sâu trắng tré!

Mặt trời soi lòng thiếp, sau trước giữ trọn thề.

Khi lên xe, nàng Hà-thị có chế hai bài ca như sau đây dâng tỏ ý cùng vua rằng mình không cải tiết.— Ca ấy lấy ý câu quạ mà thí dụ.

Bài thứ nhứt:

Non nam có cặp quạ, núi bắc giềng lưới thả.
Quạ cũng biết bay cao, lưới thả sao được hạ

Bài thứ nhì:

Cặp quạ kết đoàn bay, Phụng-Hoàng khôn vui tây.

Thiếp là người dân-dã, chẳng chịu chúa vui vầy.

Khi Hàng-Bằng được bài thơ của vợ gởi, xem rồi bèn đem hòng mà bắt.

Còn nàng Hà-thị, khi đến đài Thanh-Lãng rồi; vua Khương-vương chăm-chi sự giao hoan; Nàng biết khó bề thoát thân, bèn dõ chước thay áo, vào trong lấy áo củ-mực mà mặc vào, rồi ra ngoài đài nhảy xuống tự-vận (chết).

Trong khi nàng dõm, nhảy xuống đài các kẻ tá-hữu vội-và lại cứu, song nhiều lại không được, chụp được nửa thân áo, mà áo thì mực, nên ở hồ!

Một khối ngọc lành vui các lăm

Ngàn thu danh trọng để non sông

Gây cổ đập đầu hồn linh lià xát.

Kẻ tá-hữu chụp được 1 khúc vạc ao, trong ấy có để ít chữ xin vua lấy lòng hơn mà cho xác nàng hiệp táng với chồng

Vua Khương-vương có nghe được tin nàng gởi thơ, nên Hàng-Bằng tự tận, bèn hỏi quan đại-phu là Tô-Hạ 4 câu thơ ấy chỉ ý gì?

Tô-Hạ bảm: câu: Trời hỡi! mưa dầm đé, là nàng than thân rầu mà lại thêm lo.

Câu: Nước sông sâu trắng-tré; là

nàng than thân từ rày về sau hết qua, hết lại, 2 câu chốt nói: Mặt trời soi lòng thiếp, sau trước trọn một thề, là: Nàng thề lòng có hòng mặt trời, chết thì chịu chết, cho trọn đời lòng phu.

Vua nghe hàng các đến rồi, cả giận phán rằng: Nếu-muốn vậy ta cho vậy! Bèn dạy đem thầy 2 người chôn ra hai chỗ cách xa nhau, chồng thì trở đầu về Đông, vợ trở đầu về Tây, coi còn ước trông gặp mặt nhau hay hết.

Chôn xong, cách ít ngày, nơi hai mộ ấy hóa sinh ra một thứ cây, kêu là cây Tử. (Tựa như cây dâu) Dưới thì rễ bó liên nhau, bên này qua bên kia, trên thì nhánh giao kết nhau, tước này ôm tước khác. Lại có một cặp chim như chim oan-trương. Hễ chiều chiều nó kêu đầu ai nghe cũng rơi-lụy, vì chim ấy tiếng kêu-giéo-giác, rừ-rừ làm cho dễ động lòng người. Cho nên Thiên hạ lấy làm lạ vì cây thì giao-nhánh; chim thì kết cánh.— Đều gọi là linh-hồn của vợ chồng ông Hàng-Bằng mà hoá ra thế.....

Ấy-Tại bởi tích này cho nên mới có câu: như chim kết cánh, như cây liên nhành, là chí, vợ chồng giữ trọn đời với nhau, chẳng dời chẳng trái vậy.

N. H. Hạnh (kính lục)

Thuốc trị bệnh thiên thời rất hay

Bi-nhơn đọc báo An-Hà số 101 thấy có một bài nói về bệnh thiên thời thổ tả lúc bấy phát lên] hại mạng người các làng

trong bốn tỉnh cũng là bọn. Bi-nhơn mới nghe qua thật lấy làm kỳ lạ, mùa đông trời lạnh rồi mà làm sao lại còn có những bệnh ấy. Song xét lại cho kỹ đến tháng này mà chưa có thông thả ngọn gió chướng (đông-phong) nóng nực, như thiêu, là mùa hạ; nếu không bệnh này thì cũng bệnh khác vậy.

Kính cho khán quan đừng rõ và xin nhớ lấy tờ báo này họa may cũng có một phần cứu cấp cho mọn cho đồng bào vật khinh, tiều trọng. Bi-nhơn được truyền một phương thuốc thiên thời thổ-tả của thầy Lê-quang-Lê, ở chợ Hương Diêm (Bentre). Thấy này là cháu của quan Đốc-Phủ Hiến (Sadéc) Nguyễn phương thuốc này của ngài lúc đi Huế (Kinh-dô) được đem về truyền lại mấy năm nay đã từng làm phước cứu mạng nhiều người bị chứng ấy, thấy nguy rồi mà dặng sống lại; thiệt phương thuốc này có giá-trị, có danh tiếng trong xứ Bentre lắm. Nay Bi-nhơn nói đây mà không ấu hành luôn được nguyên cái toa thuốc ấy vào; không phải Bi-nhơn có lòng giấu-diếm chi, là vì có chỗ bất tiện, một là: không có đủ bản chữ nho, hai là người chưa từng làm thuốc cũng không chế được. Phần việc cứu cấp cho người không phải cầu thả mà cầu đáng; kể từ ngày dặng báo này, Bi-nhơn cũng tạm nhứt thời mà chế sẵn; chư vị nào muốn dùng thuốc ấy để phòng bị trong nhà, hoặc là làm phước cho lối xóm, xin gởi thơ lại cho Bi-nhơn hiệu là: Maison Tam-phước-Hiến dit Huỳnh-văn-Khôi rue Dumarché à Căntơ thì Bi-nhơn lập tức

lời contre remboursement cho và chỉ cách coi bệnh, cho uống thuốc, trị vấp bề vân vân... Còn sự thuốc men xin cho đã tiền rượu (Cognac) độ chừng một lĩre 10\$00. Bì-nhơn thật không có lòng ăn lời trong vụ làm thuốc một chút xiển nào cả. Nói thật Bì-nhơn là người không dư, chớ có dư được chút đỉnh thời cũng sáng lòng làm phước luôn; cứ mỗi người đau uống chừng bốn năm ly nhỏ thì đã g khá rồi, mà nhiều người thì biết làm sao! trơ-ngòn.....

Huỳnh-kim-Phong.

Kính cáo Đông bang

Ông Võ-văn-Thom vì công việc đã đoan chàng rảnh dạng mà xem xét tờ Courier de l'Ouest và An-Hạ nhựt-báo như khi trước; vậy kể từ 1er Decembre 1918 quyen xem xét bài vở của 2 tờ báo đó sẽ giao về nơi tôi; nên kính cáo đôi lời xin lỵe châu Đông bang ai muốn gởi mandat mua nhựt trình, hoặc muốn ăn hành bài vở chi giúp vui vào 2 tờ báo đó xin gởi ngay cho tôi, tôi sẽ sẵn lòng làm cho vừa ý chứ y luôn luôn.

Nay kính,

TRẦN-ĐẮC-NHĨA

Chủ sự nhà in Hân-giang
và Tổng lý An Hạ Nhựt-Báo.

Cánthơ

“LỊCH ANNAM”

NĂM KỶ-VỊ

Nhơn dịp gần mừng năm 1918, bốn-quán lo soạn lịch mới 1919 Âm-lịch và Dương-lịch đổi nhau, sắp chung lại một tâm lớn, như xưa nay thiên hạ thường tiện-dụng đó. (Calendriers franco-anamites.)

Vậy nên bốn quán kính cho chư quán-tử cùng các vị thương mại hay, như ai muốn dùng, hoặc nhiều, hoặc ít mà tặng cho nhau, hay là tiêng cho mỗi hàng của mình khi bước qua năm mới đây; xin viết thư cho bốn quán, hoặc muốn đính danh, hiệu, tước; nghiệp chi trên lịch ấy, thì bốn quán cũng sẵn lòng thi hành cho vừa ý qui vị. Tùy hạng giấy mà định giá, song nhẹ hơn của người ta luôn luôn.

1 tâm là..... 0\$10

100 tâm là..... 6\$00

200 tâm là..... 10\$00

Cánthơ, An hạ Ân-quán.

Kính khải.

Xin nhớ

Ai mua thuốc nhỏ mắt trị nhậm máy cườm, vậy cá vân vân... viết thư để M. Đặng-văn-Chiêu (Trà-ôn)

VIN DE CHINE DIT ALCOOL MÉDICAMEN TEUX

RƯỢU THUỐC RẤT THẦN HIỆU

Bồn Dược Phòng kính cho chư Quí khách ở xa, cần bày rằng: Nhà-nước cho phép Bồn hiệu ngâm Rượu Thuốc tại Tiệm và đặt thông hành Lu-tin; nên bồn hiệu ăn hành ít thứ Rượu thuốc cho chư Quí vị xa, dân mua mà uống thử coi cho biết hay dở thế nào. Như Rượu thuốc của Bồn hiệu ngâm, kể ra sau đây: Và có một thứ Thuốc ho thiệt là hay lắm, hiệu là: TRUNG-HUỆ CHỈ KHẢI THỦY, bảo kê no lâu mau, hề uống vô nội trong 24 giờ thì thấy bớt hén;

Giá mỗi ve 9\$30, mỗi lĩ 42 ve 3\$00; Như chư Quí Ông muốn mua gởi thư cho Bồn hiệu thì bồn hiệu sẵn lòng gởi thuốc lại lập tức.

TRANG CẦN PHÒNG THẤP TƯỚU

Rượu thuốc này, lựa ròng những thuốc thượng hạng mà chế ra. Các Y-sĩ bên Trung-quốc đã có thí nghiệm rồi, đều chứng cớ rằng: rượu thuốc này, phép tẩm chế rất tinh, dùng nó mà trừ bịnh phong thấp, bịnh nhứt trong gân cốt và lại làm cho máu chạy đều, thiệt là một thứ rượu thuốc rất ư thần hiệu.

Nó trị bịnh như đau phong, tay chân phù thũng, da thịt sưng nhừ, đau lưng mỗi gối, tê tay tê chân, đau như trong gân cốt, các chứng thũng độc đi đứng chẳng an, đau nửa thân mình, (kêu là bán thân bất toại).

Thì dùng, hoặc uống hoặc thoa cũng đều hiệu nghiệm cả thấy, chẳng những là trừ bịnh mà thôi, lại còn làm cho ăn mau tiêu, máu chạy đều, sanh tinh huyết.

Uống thuốc rượu này rồi thì tinh thần khỏe khon bera lúc trước trăm phần. Người có bịnh uống thì trừ bịnh, người không bịnh uống thường thì mạnh giỏi luôn luôn, cả đời khỏi lo bịnh hoạn.

CƯỜNG CHƯƠng BỔ HUYẾT TƯỚU

Là một thứ Bí-Truyền-Lương-Phương, chọn rất ròng những thuốc tốt thượng hạng, quý trọng vô cùng, lại có gia thêm Nước-Sắc, hiệp lại mà chế ra thứ rượu thuốc này. Các Y-sĩ bên Trung-quốc, đã thí nghiệm và chứng cớ rằng: Thứ rượu thuốc này là một thứ hay sanh tinh bổ huyết và thêm sức mạnh cho con người.

Sắc dục quá độ, nhưc đau chổng mặt, thân hư di tinh, Dương-Vật-Rất-Cũ, đau lưng mỗi gối, khí huyết hao kém, từ chi mỗi một, đều hà đường kính không đung, bạch đới xích-dải đờn hà sanh đẻ yếu đuối da mặt mết vàng.

Chẳng luận đờn ông đờn bà, các chứng bịnh thuộc về bịnh hư bịnh tổn thấy đều dùng dặng. Uống nó thì nó hay sanh tinh thêm huyết, khỏe khoắn tinh thần nưong người không con uống thường chắc sẽ có con, lại còn hay trừ những vật thực ăn không tiêu, tích trữ trong bao-tử.

Hễ uống rượu thuốc này thì đau bịnh chỉ nó trừ cũng nói.

BÁ BỎ-VỆ SANH TƯỚU

Con người ở đời, phải cho biết cách vệ sanh thì trong mình khỏi mang tật, bệnh ít sanh. Còn như mạng sống của con người là bởi nhờ nơi khí huyết sung túc. Chớ như những người tinh thần hoàn hết, chẳng biết thêm ăn, từ chi rừ liệt, lỗ tai lùng bùng, con mắt mờ mịt, ấy là bởi huyết suy, khí kém, trái tim và trái cật đều hư.

Bổn được phòng hàng đa tâm chú ý, tiếm Phương kia thể nọ hết sức mới chế ra được một thứ rượu thuốc Vệ-Sanh này, hề am hư thì bổ am, dương hư thì bổ dương, chẳng luận trẻ già, dờn ông dờn bà, người nào khí hư huyết bạc, thấy thấy kém hao, hề uống rượu thuốc này thì dặng tráng tinh sanh huyết, chẳng những là dặng khí huyết sung túc mà thôi, lại còn tiêu trừ bá bệnh.

Uống rượu thuốc này dặng thường thì dặng sống lâu, người không con uống thường chắc cũng có sanh con, thiệt là một thứ Vệ-sanh chi tánh được đó.

Phải uống cho thường thì mới thấy hiệu nghiệm là dường nào.

HỒ-CỐT-MỘC-QUA-TƯỚU

Rượu thuốc này chế ra bằng Hồ-cốt và Mộc-qua, bổn được phòng chẳng nài công khó chế luyện kỹ càng, và chọn thứ thuốc thiệt tốt hiệp lại mà làm ra thứ rượu thuốc này, ai có bệnh như sau đây, hề uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Hau trong xương, từ chi rừ liệt, đi bước không vững, da vàng, chơn thũng khí hư huyết trệ, nhưế dầu phong, các thứ thương tích, cốt khí tìm la.

Nếu ai có các chứng bệnh kể trên đây thì nên dùng thứ rượu thuốc này mà uống hay là thoa thì hiệu nghiệm dị thường, thiệt là một thứ thuốc hay đệ nhất.

Bất kỳ dờn ông dờn bà, hề uống nó cho thường thì mau tiêu hóa vật thực, lại thêm khí lực bội gia, khỏi lo bệnh hoạn về sau mà lại dặng sống lâu thêm nữa.

THÔNG-TRI-MAO-KÊ-TƯỚU

nước thuốc bìm bịp

Thứ rượu thuốc này, chuyên trị các chứng phong thấp, huột lực cơ thể, ấy là một thứ thuốc bí truyền tinh nghiệm đệ nhất.

Các chứng phong thấp, chẳng luận lâu năm hay là mới cũng đều trừ dặng, còn như đau lưng, nhưế tay, mỏi chơn, đau trong xương, hay dực gân, hoặc bị té bị đánh mà sưng mình, hay là tay chùng bại hoại. Các chứng ấy hề uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Phải tùy theo chứng bệnh mà dùng, chẳng nên uống cho quá độ.

Mấy thứ rượu thuốc này của bổn Được-Phòng ngấm tại tiệm và mỗi khi ngấm thì có một ông Langsa đến nghiệm chất chần, hiệu Trung-Huê Được-Phòng tại Cholon đường Paris số nhà 89, như chư quý khách ai muốn dùng thứ thì xin hãy đến tại tiệm mà mua thuốc rượu này có nhân đệ đệ Trung-Huê Được-Phòng thì chẳng lầm đồ giả mạo. Còn ai ở xa mà muốn dùng rượu thuốc này thì xin gửi thư để chỗ ở cho kỹ lưỡng thì bổn Được-Phòng sẽ gửi thuốc đi tức thì, xin quý khách thứ qua sẽ biết.

TRUNG-HUÊ-ĐƯỢC-PHÒNG.
89 Rue de Paris Cholon.

NHÀ IN NGÁNH

TẠI BACLI EU

Kính tở cùng Chư quý Vị,

Ấn quán An-Hà được nên tại tỉnh thành Cánhơ, xưa bản đã gấu hai năm. Thâm cảm ơn dày của Lục-châu quân-tử, sáng lòng cổ-cập, ngày nay mới thấy cuộc thanh bình đặc-lộ như vậy. Bổn-Quán chẳng ngớt lo lường, bằng tìm tôi thể chi cho Chư quý vị dặng vui lòng tinh cậy, cùng nhau mua bán lâu dài. Đã vậy mà chớ, còn một nỗi lo cho chư vị ở xa tỉnh thành các nơi, như là nhằm đường vân-lai trắc-trở, mỗi khi muốn mua chác vật chi nơi bổn-quán, phải nhọc lòng, cực trí mà đợi chờ, nhiều khi ý không dặng toại mấy là vì: in, thì không tạo mặt mà dặng dò, còn mua, thì không cháng chương mà lựa chọn. Ấy vậy bổn quán nghĩ dặng phương này, ác là tương toàn kỳ mỹ: Là thỉnh thoảng đây, mỗi chốn tỉnh thành, sẽ có một tiệm-ngánh. Còn hiện bây giờ đây, trước hết thì Bổn Quán đã dọn tại Bacliêu một tiệm rồi, công cuộc sắp đặt vừa an bài. Hiệu là: **Succursale de l'Imprimerie de l'Ouest Bac-liêu**, ở đường phía sau nhà chợ; cây có thấy LÊ-HỮU-NÊN, Quản lý nhà hàng ngánh Hậu-Giang Dương Hành, Quản-thủ. Xin thỉnh Chư Quý Vị nhưn khi nào rảnh vui chớ bước đến đó xem chơi. Tiệm bán đồ đồ văn phòng tứ bửu, truyện, sách của học trò và lãnh in các món theo kim thời: như danh thiệp, thiệp hôn, thiệp tang, cũng đồ nhỏ nhích thì sáng có Ấn-công ở đó thì hành trong giây phút.

Cũng có đóng sách, cũng in đồ lớn như bộ, sổ, thơ, truyện, khắc con dấu đủ kiểu, công việc làm mau và khéo mà giá tén vừa phải thì thôi. Trong một tháng trở lại đây, tại Sóc-

trăng cũng sẽ có dựng một tiệm như vậy nữa.

Cúi xin Liệt-vị niệm tình mà giúp bạn đồng-bang cho nên việc, ơn ấy tạc-ghi ngàn thuở.

An-Hà Ấn-quán.
Kính-cáo

BÁN THUẬN MẠI

Giá mua trả một phần-chịu, một phần mặc

1465 mẫu ruộng, tọa lạc tại làng Thạnh-Pứ, nguyên là làng Thạnh-hòa trung-nhi (Long-xuyên)

14e feuille		12e feuille
2.874	40	40
515 b.	40. a. 30	
Đất của	ông	
T. H. DEJEAN	DE LA BÂTIE	
Nay về của	Võ-v.-THOM	
ông		
1.859	00	
C. S.	Tỉnh Cánhơ	
	Kinh	
	Thốt-Nốt	

ai có cần hỏi thăm đều chi thì gửi thư cho ông Võ-văn-Thom, Colou à Cánhơ mà thương nghị.

NAM-HÔNG-PHÁT

KHÁCH-SANG

ở ĐƯỜNG BOULEVARD BONNARD, SỐ 106
Ngang Gare xe lửa Saigon-Gôváp chợ-Mời
Saigon

* Bán rượu tây, và cho mượn phòng ngủ, sạch sẽ và rộng rãi mát mẻ lắm, quý ông, quý khách có đi Saigon xin dời gót lại tiệm tôi mà ở, lấy làm thông thả lắm.

HUỲNH-HUÊ-KỶ.

PHARMACIE SI-ANGI-IAI

Chủ-Nhơn: TRIỆU-GUÔNG

188, Rue des Marins, 188. — CHOLON

Bản hiệu trông rắng, lịch rắng vàng và thay con mắt bằng chai theo kiểu thứ Langsa, CỎ BÀNG CẤP TỐT NGHIỆP CỦA QUAN LƯƠNG-Y LANGSA BANG THƯỜNG, và có bán nhiều thứ thuốc rất thần hiệu. Chư quý-vị có cần đồng thuốc của tiệm tôi thì hãy viết thư cho tiệm tôi rõ, sẵn lòng gởi CONTRE REMBOURSEMENT tiền gởi về thân chủ phải chấp. TẠI SAIGON NHÀ SỐ 23, ĐƯỜNG PELLERIN CÓ BÁN GIỮM THUỐC CỦA TIỆM TÔI.

Ngũ Lâm Bạch Trược Dược Hoàn

(3) (THUỐC ĐAU LẬU RẤT THẦN HIỆU)

Thần tướng những bệnh sang độc lây nhau là do nơi việc phòng sự quá độ; sức không đủ mà gần gần cuộc phong tình, nhiễm chấp khí nhiệt độ mà sanh bệnh đau lậu, dái gặc, nước dái đục, hoặc đỏ, hoặc vàng, nóng nẩy, ấy là những chứng đau lậu chầy chầy. Bỏ-dưỡng xét kỹ chế ra thứ thuốc này chọn công thuốc tốt, tánh hòa bình, không nhiệt, không hàn, bất loạn người yếu kẻ mạnh chỉ có bệnh đau lậu, dùng đến liền thấy thần hiệu, bởi bỏ người khí, tiêu lãng giống độc. Con trai đau bệnh này trong là dái nhứt. Dùng đến thuốc này hay lắm. Đớn bà có huyết bạch cũng trị được cả, uống vào khỏi sanh ghẻ, sanh chốc, khỏi mang bệnh huê liễu, lại tuyệt nọc độc khỏi uống thuốc trừ cũng. Bệnh nhẹ dùng chừng một hai lần thấy mạnh. Còn bệnh nặng thì bốn năm lần liền dứt, không đau di đau lại nữa. Những khách ham vui ai dám chắc khỏi đau lậu, nếu rủi ro vương nhằm các chứng nói trên đây mau dùng thuốc này trong một ve mạnh tức thì. Thiết là một phương thuốc sang độc lực nhứt trên đời.

Cách dùng có chỉ rõ trong toa.

Mỗi ve giá là 0\$10. — 12 ve giá 1\$400

BÍ CHẾ GIẢI ĐỘC DÂN HUON

(4) (THUỐC BỎ NHA PHIÊN RẤT HAY)

Có nhiều quý-vị ghiền nha phiến, có tri muốn kiếm thuốc thiết hay mà uống dãn bỏ phứt đi cho rồi. Bởi vậy bản hiệu chẳng dám tiếc công mà gia tâm chế phương thuốc «Bí Chế Giải Độc Dân Huon» này, tánh chắt hòa hườn, không nóng không lạnh, bỏ bởi khí huyết, mạnh khỏe tinh thần, ăn được ngủ được, thiết là thần hiệu như thần. Uống thuốc này thì hết ghiền liền mà lại ăn ngon, ngủ yên giấc, không đi tỉnh, không hạ lợi, tới buổi không nhớ chừng, không đau mình đau mảy chi hết. Thuốc này đã thí nghiệm nhiều người tại làng Hoà-Binh (Bachien) cửa được nhiều người ghiền rồi. Thiết là một phương thuốc bỏ nha phiến này hay hơn các nơi khác mà giá lại rẻ hơn.

Cách dùng: Như mỗi lần hút một chi thì mỗi cử uống bốn hườn, uống như vậy dặng ba ngày rồi sau giảm lần lần xuống. Trong 10 ngày thì bỏ dứt bệnh nha phiến chẳng sai.

Như ai có bệnh tức lợi đau hông, ỉa rút, uống một hườn thì hết.

Thiết giá :

Mỗi ve lớn 1\$20. — Mỗi ve nhỏ 0\$60

HÓA ĐAM NINH PHỄ CHỈ KHAI TÂN

(THUỐC HO VÀ BỎ PHỄ TÁN ĐAM)

Vả bệnh ho là bệnh hay biến ra nhiều chứng nguy hiểm không kể xiết. Nếu thuốc không hay thì khó trị. Tiệm tôi có chế phương thuốc này để trị bệnh siễn, bệnh ho chẳng luận lâu mau, hoặc phong hàn tà khí sanh ra ho, dùng đến liền thấy công hiệu. Thuốc chế không mát, không nóng, dễn bà có thai, người lớn con nít chỉ đến dùng được cả. Thiết là một phương thuốc trị bệnh ho hạng nhứt trên đời.

Mỗi một gói giá (0\$10)

Bán tại: Quán-Tín-Ký đại dược phòng
60, Rue de Canton. — Chợ-lớn

MỸ KỸ

TIỆM HÒA CHƠN DUNG VÀ KHÁC CON DẤU

ở đường Turc, số 16

Ngang nhà MOTTET, Saigon

Kính cáo cùng quý khách dặng hay, tại tiệm tôi có làm má đá bằng đá cẩm thạch, đá xanh Ton-kin có đủ các thứ kiểu.

Có khắc con dấu bằng đồng, mũ thun bằng cây, chạm bản đồng cùng hoa điêu thảo một theo là nhân hiệu, vân vân.

Mộ bia chạm bản đá cẩm thạch.

Có thợ họa chơn dung nhảm hình người mà vẽ bằng dầu sơn vô bở, nước thuốc nước Tàu, viết chỉ than, họa biển liễn và tranh, họa sơn thủy.

Articles de Tonkin et Chaussures en tons ogures.

Trương-Ngọc-Giu cần khải

Rouge, Rhum

(Rượu Rum)

MIỆU

“STELLA”

Hàng “UNION FONCIERE FRANCO-ANNAMITE” mới lập tại Cánhthor, dùng tinh ròng nước mía trồng trong hạt mà đặt ra rượu này.

Nước trong chẳng kém các thứ Rhum thiên hạ dặng xưa nay, còn bề ngon, ngọt, nên thuốc thì bằng thật chẳng thứ nào bằng. Mùi thơm càng diệu-dàng vì là nhờ hơi mía; khí vị của rượu ấy nói chẳng cùng, có nếm rồi mới rõ.

Xin chư quý khách hãy mua mà dùng, thử dặng uống cho hồn-quốc ngày nay dặng 1 một nhà kỳ-nghệ, khéo lấy đồ thổ-sang mà làm nên việc.

Nhà hàng H. G. D. H. Les Galeries de l'Ouest Cantho, và nhà G. O. ngành tại Sôctrăng, và Băclieu đều có trữ. Giá thiết rẻ lắm.

ve 1 litre 1\$50

1 góc ba litre 0.50

Chư quý vị muốn mua xin gởi mua nơi các tiệm kể tên trên đó hay là gởi cho Monsieur Albert Vivien Trang-sư tại Cantho.

PIERRE PHAN-VAN-VAN

DIT VANG

Géomètre Civil

Longxuyen — Chaudoc — Sadee

ARPENTAGE

Délimitation et Bornage

EXPERTISES

Ông Phan-van-Vang

(Pierre)

KINH LÝ NGOẠI NGHẠCH

LONGXUYEN — CHAUDOC — SADEC

lành dạt diên thổ,

Phân giải hạn,

Tương phân thổ sang,

Công chuyên làm kỹ

cang và tin giả nhẹ

Diễn chầu có cần dùng

xin viết thư thương nghị

Cáo Thị

Có người muốn bán một cái máy đèn dầu xăn (un appareil d'éclairage à gaz d'essence) : bình dầu để trên cao, có ống chạy xuống rải ra, tra được mười tám ngọn đèn. Đèn này sáng lắm, có đủ đồ phụ tùng sẽ bán luôn theo cuộc. Người ta bán là vì mới đem đèn diên khi vô nhà, nên đèn dầu xăn (essence) dư dùng.

Bán thiết rẻ, xin viết thư cho Bân-quân An-Hạ-Nhựt-Bảo mà thương nghị

LOI RAO

Tại nhà in Hậu-Giang Cantho có bán hộp để đựng đồ cho học trò dùng kèm là PLUMIER; trong hộp ấy có :

1 cây viết chì đen, thứ tốt

1 cây viết chì đầu xanh, đầu đỏ

1 cây viết mực có găm ngòi viết

Giá mỗi bộ là 0\$40

Tiền gởi phụ thêm. 0\$10

Cũng có bán các món khác nữa, giá rẻ lắm, xin viết thư thương nghị.

Lời rao

Tại nhà in Hậu-Giang, đường Boulevard Saintenoy—Cantho, có bản sách « LỜI DẠY CÁC HƯƠNG-CHỨC MÀ CÓ QUYỀN THI HÀNH NHỮNG ĐIỀU LỆ TRONG LỜI NGUY ĐỊNH CỦA QUAN TOÀN-QUYỀN KHÂM MẠNG, ĐỂ NGÀY 24 NOVEMBRE 1917. Sách này có chữ Langsa và chữ Quốc-ngữ: bên chữ Langsa thì của quan Chánh tòa HAUBERT Cantho làm ra; còn bên Quốc-ngữ thì của M. Pham-thái-Hòa, thông ngôn hữu thọ tại Tòa án Cantho giải nghĩa và dịch một cách rành rẽ dễ hiểu lắm.

Sách này thiết hữu ích cho Hương-Chức và các chủ điền lâm.

Bản mỗi cuốn là..... 0.50

Tiền gửi..... 0 10

Mua từ 30 cuốn tới 50 thì cho huê
bổng 20%.; mua 100 cuốn thì huê bổng
25%.

Thuốc điều hiệu Globe

(TRÁI BÁT)

Hút đá ngon, dễ dành lâu được không mốc, không mục.

Tai Hông DENIS FRENES

Cantho.— Imp. de l'Ouest.

Thuộc điều hiệu Canon

(SÚNG ĐẠI BÁT)

BAO XANLI

Hút đã ngon mà giá lại rẻ hơn, mua
bút thử thì mới tin.

Tại Hãng DENIS-FRÈRES trữ bán.

Phở cáo-Đông ban

Kể từ buổi An-là An-quân,
 Tại Cáo-thơ, tạo sáng đến rày,
 Lục-châu quân-tử, ơn dày
 Mãn-cầu mưa giũ, ngày nay thanh-hành.
 Thanh-nhân dâng cứu hàng rộng mở
 Mấy sớm thêm, thấy thợ tin rờng,
 Lành in chi thấy đẹp xong,
 Truyen, thơ, danh-thiệp, thiệp-hồng,
 (thiệp-tan.

Ton, số, bộ, làm càng kỳ lưỡng,
 Chắc lại bền chăng nhưng của người
 Nói chi sách dòng thi thời!
 Lưng da, lưng bố, dễ dãi ừ hời.
 Sách in sáng, tinh từ, Kim Tủy,
 Tự điển cùng Sơ ký Đại nam.
 Tuấn tra Pháp lý, dạy kham,
 Cách thi hành án, thiệt làm rất hay.
 Thước, viết nghiên sáng, đầy đủ hạp,
 Thiếu chi dầu giấy láng, mực ngời;
 Chuột trao, nào phải chường lời.
 Sang chơi 4 chuyển ăn mới các ông,
 Tuy vật liêu, này không dễ đủ,
 Bỏn quân nào dám phụ ỷ ai,
 Khó nhọc thứ mấy chẳng nài,
 Mong cho đẹp da Qui-người là hơn.

Ấu-Hà An Quán Bđ Saintenoy Cẩn-tho

TRẦN-DẮC-NGHĨA